

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Jany Henčekovej a JUDr. Zdenky Reisenauerovej, v právnej veci navrhovateľa: **J.C.**, bytom S., zastúpený advokátom JUDr. I.O., Advokátska kancelária T., Z., proti odporcovi: **O.P.Ú. vo Z.**, Š., Z., **za účasti oprávnených osôb: 1/ A.**, bytom S., **2/ M.**, bytom S. **3/ P.**, bytom S., **4/ J.**, bytom S., **5/ J.**, bytom S., **6/ J.**, bytom S., **7/ J.**, bytom S., všetci zastúpení advokátom JUDr. P., Advokátska kancelária M., B., **8/ povinnej osoby P.D. S.** „v likvidácii“ v konkurze so sídlom S. X., zastúpeným správcom konkurznej podstaty JUDr. V. so sídlom K., Z. a **9/ S.P.F.** v B., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu zo dňa 20. septembra 2005 č. 2004/2574/R 138/2, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 24Sp 27/2005-93 zo dňa 6. septembra 2007, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 24Sp 27/2005-93 zo dňa 6. septembra 2007 **zmeňuje** tak, že rozhodnutie odporcu O. P. Ú. vo Z. zo dňa 20. septembra 2005 č. 2004/2574/R 138/2 **zrušuje** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi sa náhrada trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie:

Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom rozhodnutie odporcu, uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia, potvrdil. Vedľajším účastníkom – oprávneným osobám, nepriznal náhradu trov konania. Navrhovateľa zaviazal zaplatiť súdny poplatok 1.000,- Sk na účet súdu v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia správneho orgánu a konania mu predchádzajúceho mal preukázané, že v danej veci žalovaný správny orgán preskúmaným rozhodnutím rozhodol tak,

že oprávnené osoby podľa § 2 ods. 1, 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátenie vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len reštitučný zákon) spĺňajú zákonné podmienky ustanovené v § 3 ods. 1, písm. d/ tohto zákona na navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré im boli odňaté bez náhrady postupom podľa zákona SNR č. 81/1949 Zb.; oprávneným osobám navrátil vlastníctvo k pozemkom v kat. úz. S. zapísaným pôvodne na PKV č. X., ktoré prešli do vlastníctva J. S. z dôvodu uvedeného v ustanovení § 3 ods. 1 písm. d/ reštitučného zákona, po spracovaní registra obnovenej evidencie pozemkov v kat. úz. S. boli tieto pozemky zapísané na list vlastníctva č. X., v časti „B“ v pod. 468154/2201472 na P. S. „v likvidácii“ a na list vlastníctva č. X. v časti „B“ v pod. 468154/2201472, kde uvedené nehnuteľnosti boli po dobe účinnosti reštitučného zákona prevedené Poľnohospodárskym družstvom S. „v likvidácii“ kúpnu zmluvou zo dňa 16.4.2004 J., považujúc túto kúpnu zmluvu podľa § 4 ods. 2 reštitučného zákona za neplatnú; ďalej rozhodol, ku ktorým pozemkom nie je možné priznať vlastnícke právo z dôvodu, že pozemky sú vo vlastníctve fyzických osôb, čo je zákonnou prekážkou podľa § 6 ods. 1 písm. a/ reštitučného zákona, z ktorých dôvodov im priznal právo na náhradu podľa § 6 ods. 2. Námietky navrhovateľa, že nebolo preukázané, že oprávnené osoby sú oprávnenými osobami, že navrhovateľ nie je povinnou osobou, ako aj, že povinnou osobou nemôže byť ani P., považoval za neodôvodnené. Taktiež považoval za neodôvodnenú námietku navrhovateľa, že predmetné pozemky nadobudol platne na základe kúpnej zmluvy v konkurznom konaní postupom podľa zákona o konkurze a vyrovnaní, pričom kúpnu zmluvu považovala za platnú aj správa katastra, keď povolila vklad vlastníckeho práva podľa tejto kúpnej zmluvy. Krajský súd poukázal na to, že z hľadiska posúdenia dôvodnosti reštitučného nároku je právne bezvýznamné, že navrhovateľ nadobudol vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam v konkurznom konaní, pretože rozhodujúcou je tá skutočnosť, že kúpna zmluva bola uzavretá v čase odo dňa účinnosti reštitučného zákona a v zmysle blokačného ustanovenia § 4 ods. 2 je takýto právny úkon neplatný. Konštatoval, že správny orgán nepochybil, ak na túto skutočnosť prihliadol, keďže sa jedná o absolútnu neplatnosť právneho úkonu zo zákona. Krajský súd neprihliadol na ďalšie námietky, ktoré navrhovateľ uplatnil na pojednávaní súdu a v písomnom podaní po uplynutí odvolacej lehoty, konštatujúc, že súd pri rozhodovaní na základe odvolania je viazaný jeho rozsahom, pričom rozsah podaného odvolania nemožno počas preskúmvacieho konania rozširovať, a preto súd nemôže na ďalšie námietky navrhovateľa uplatnené po uplynutí zákonnej lehoty na podanie odvolania prihliadať.

Krajský súd navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal pre jeho neúspech v tomto konaní. Pri vyhlásení rozhodnutia priznal náhradu trov konania vedľajším účastníkom – oprávneným osobám podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c, avšak v súlade s § 151 ods. 2. oprávneným osobám nepriznal náhradu trov konania vzhľadom na to, že neboli v zákonom stanovenej lehote vyčíslené, v ktorom prípade nie je súd viazaný rozhodnutím o prisúdení náhrady trov konania.

Proti uvedenému rozsudku sa v zákonnej lehote odvolal navrhovateľ žiadajúc, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne, aby rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie správneho orgánu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie. Nesúhlasil s rozsudkom súdu prvého stupňa a považoval ho za nezákonný a nespravodlivý.

Vytýkal súdu prvého stupňa, že nedostatočne zistil skutočný stav veci a nevysporiadal sa so všetkými dôkaznými prostriedkami a skutočnosťami, ktoré boli známe v čase jeho rozhodovania. Namietal, že súd prvého stupňa sa nevysporiadal s otázkou, že napadnuté rozhodnutie správneho orgánu tak, ako bolo vyhlásené, je v podstate nepreskúmateľné, ako aj s otázkou, že v čase uplatnenia reštitučného nároku oprávnenými osobami dňa 21.12.2004 existoval iný právny stav, v zmysle ktorého vlastníkom žiadaných nehnuteľností bol navrhovateľ ako fyzická osoba na základe kúpnej zmluvy zo dňa 16.4.2004, ktorou odkúpil podiely nehnuteľností od PD S. v likvidácii v konkurze na základe inzercie a súhlasu Krajského súdu v Banskej Bystrici, z ktorých dôvodov odporca nemohol konať voči nemu ako s povinnou osobou a ani PD S. v likvidácii nemohlo byť povinnou osobou. Rozhodnutie správneho orgánu považoval za zmätočné, pretože nie sú v ňom uvedené a vyšpecifikované podiely jednotlivých oprávnených osôb. Dal do pozornosti, že uvedenou kúpnu zmluvou zakúpil aj iný majetok a už aj z tohto dôvodu je potrebné špecifikovať prípadné jednotlivé nároky oprávnených osôb. Konštatoval, že samotný výrok v preskúmanom rozhodnutí, že táto kúpna zmluva je neplatná, je v rozpore s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13Co 192/2006 zo dňa 28.11.2006, ktorým krajský súd zamietol žalobu oprávnených osôb o určenie neplatnosti tejto kúpnej zmluvy, pričom odporca nebol oprávnený vyjadrovať sa k platnosti resp. k neplatnosti právneho úkonu. Poukázal na to, že oprávnené osoby boli informované o priebehu konkurzného konania a nič im nebránilo žiadať o vylúčenie veci z konkurzného konania, pričom reštitučný nárok si uplatnili až potom, keď majetok z právnickej osoby bol prevedený na neho a samotný konkurz na úpadcu bol vyhlásený vo veci pred prijatím reštitučného zákona. Uviedol, že v danej veci mal správny orgán postupovať pre prípad priznania reštitučného nároku formou inej náhrady. Ďalej vytýkal súdu prvého stupňa, že sa nevysporiadal aj s podstatnou skutočnosťou spočívajúcou v tom, že správny orgán vo veci rozhodol aj napriek tomu, že jeden z oprávnených účastníkov v čase vydania rozhodnutia dňa 20.9.2005 už nežil, keďže zomrel dňa 16.5.2005, čo oznámil aj súdu prvého stupňa, ako aj, že správny orgán nedostatočne zistil skutkový stav vo veci a rozhodol v rozpore so zásadou objektívnej pravdy.

Odporca a zástupca oprávnených osôb navrhovali napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť.

Ďalšie zúčastnené osoby povinná osoba - P. S. „v likvidácii“ v konkurze so sídlom S. X., zastúpený správcom konkurznej podstaty JUDr. V. a S. sa na odvolanie navrhovateľa nevyjadrili a odvolací návrh nepodali.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 246c O.s.p. v spojení s ust. § 10 ods. 2 preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce v zmysle ust. § 246c v spojení s §§ 211 a nasl. a dospel k názoru, že žalovaný správny orgán sa dopustil takého procesného pochybenia majúce za následok nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia, z ktorých dôvodov rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie správneho orgánu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podľa § 5 ods. 1, 2, 3, 5 reštitučného zákona právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31. decembra 2004 na O. P. Ú., v ktorého obvode vlastnila pozemok, a zároveň preukáže skutočnosti podľa § 3.

Neuplatnením práva v lehote právo zanikne. Rozhodnutie o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 vydá O. P. Ú.. Na konanie podľa odseku 2 sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. Proti rozhodnutiu O. P. Ú. podľa odsekov 2 a 4 možno podať opravný prostriedok na súde.

V zmysle ust. § 1 písm. a, b/ reštitučného zákona tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu (zák. č. 229/1991 Zb.). Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

a/ poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
b/ lesný pôdny fond.

Predpokladom navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľnosti, ktoré nie je možné vydať podľa reštitučného zákona bolo, **aby si oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok na P. Ú. v zmysle § 5 ods. 1 uvedeného zákona a súčasne preukázala splnenie zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 2 ods. 1, 2 tohto zákona, ako aj že žiadané nehnuteľnosti prešli v zákonnej dobe (od 25.2.1948 do 1.1.1990) na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku skutočností taxatívne ustanovených v § 3 ods. 1, 2, 3 reštitučného zákona**, právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie náhrady si oprávnená osoba uplatnila v lehote ustanovenej v § 5 ods. 1 označeného zákona (do 31.12.2004) a žiadané pozemky ku dňu odňatia mali charakter pôdy podľa § 1 ods. 1 tohto zákona ako aj, že žiadané nehnuteľnosti neboli vydané podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb.).

Na konanie o nárokoch oprávnených osôb v zmysle zákona o pôde sú príslušné P. Ú. podľa § 5 ods. 1 reštitučného zákona v spojení s § 5 ods. 5 zákona č. 330/1991 Zb. o P. úpravách, usporiadaní P. vlastníctva, P. Ú., P. fonde a o P. spoločenstvách v platnom znení.

Pre konanie P. Ú. o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 reštitučného zákona platia všeobecné predpisy o správnom konaní, teda ustanovenia zákona č. 71/1967 Zb. v platnom znení o správnom konaní (ďalej len Správny poriadok) podľa § 5 ods. 3 reštitučného zákona.

Podľa § 3 ods. 1, 2, Správneho poriadku správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností. **Správne orgány sú povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať**, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy. Účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným osobám, ktorých sa konanie týka musia správne orgány poskytovať pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu.

Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný

len návrhmi účastníkov konania. Podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správne orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán. Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie (§ 32 Správneho poriadku).

Správny orgán v danej veci nepostupoval v intenciách citovaných právnych noriem, pre svoje rozhodnutie si síce zadovážil dostatok skutkových podkladov, vo veci zistil skutočný stav, avšak konal a rozhodol aj o právach oprávnenej osoby, ktorá v priebehu konania zomrela, čím sa dopustil takého procesného pochybenia, na ktoré je potrebné prihliadnuť v každom štádiu konania, z ktorých dôvodov neboli splnené zákonné podmienky pre potvrdenie jeho rozhodnutia súdom prvého stupňa podľa § 250q ods. 2 O. s. p.

Z administratívneho spisového materiálu v danej veci vyplýva, že oprávnené osoby si dňa 21.12.2004 uplatnili na P.Ú. vo Z. v zmysle reštitučného zákona nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom vedeným v kat. úz. S.. O nároku oprávnených osôb O.P.Ú. vo Z. rozhodol preskúmaným rozhodnutím dňa 20.9.2005. Oprávnená osoba J., r. č. X., posledne bytom S. č. 251 zomrela dňa 16.5.2005. Z osvedčenia o dedičstve vydaného notárkou JUDr. J. ako súdnou komisárkou so sídlom vo Z. č. k.16D 1706/2005 Dnot 329/05 zo dňa 18.11.2005 vyplýva, že dedičmi po uvedenom poručiťovi sú P., bytom D., J., S., bytom S., J., bytom S.

Zo skutkových okolností v danej veci teda vyplýva, že správny orgán rozhodol o reštitučnom nároku oprávnených osôb preskúmaným rozhodnutím dňa 20.9.2005, teda v čase, keď jedna z oprávnených osôb a to J. stratil spôsobilosť na práva a povinnosti v dôsledku smrti, keďže zomrel dňa 16.5.2005, a teda aj spôsobilosť byť účastníkom správneho konania. Povinnosťou správneho orgánu bolo v danej veci konať s právnymi nástupcami uvedenej oprávnenej osoby, ktorí okamihom jeho smrti vstúpili do všetkých jeho hmotnoprávných a procesnoprávných práv podľa § 460 Občianskeho zákonníka (OZ) titulom dedenia na základe univerzálnej sukcesie. Vzhľadom k tomu, že odporca v konaní nepostupoval s právnymi nástupcami ako dedičmi tohto poručiťa odňal im právo na spravodlivý správny proces v rozpore s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v rozpore s ustanoveniami reštitučného zákona v spojení s ustanoveniami Správneho poriadku.

Povinnosťou súdu prvého stupňa bolo na takéto procesné pochybenie prihliadnuť, keďže právo domáhať sa ochrany zákonom ustanoveným postupom na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky je základným právom občana zakotveným v Ústave Slovenskej republiky. Vzhľadom k tomu, že v danej veci správny orgán rozhodol o vecných právach oprávnenej osoby, hoci v čase rozhodnutia bol už mŕtvy, rozhodol o hmotnoprávnom nároku fyzickej osoby bez spôsobilosti na práva a povinnosti, ktorá skutočnosť bez ďalšieho spôsobuje nezákonnosť a vecnú nesprávnosť preskúmaného rozhodnutia, na ktorú skutočnosť súd prvého stupňa bol povinný prihliadnuť.

Podľa názoru odvolacieho súdu, pokiaľ krajský súd potvrdil napadnuté rozhodnutie odporcu z dôvodu, že preskúmané rozhodnutie je vecne a právne správne, rozhodol vo veci skutkovo nesprávne a v rozpore so zákonom, a preto odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 4 O. s. p. v spojení s § 250l ods. 2 zmenil tak, že z dôvodov uvedených vyššie, rozhodnutie odporcu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle § 250q ods. 2.

Odvolací súd sa v tomto štádiu konania nezaoberal vecou samou, pretože vzhľadom na procesné pochybenie správneho orgánu ako aj súdu prvého stupňa, je preskúmané rozhodnutie odporcu predčasné.

Odvolací súd o náhrade trov konania rozhodoval v zmysle § 246c O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 a v spojení s § 250k ods. 1. Navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal napriek úspechu v tomto konaní z dôvodu, že si ich náhradu neuplatnil.

POUČENIE: Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave, dňa 22. júla 2008

**JUDr. Igor Belko, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia:
Ľubica Kavivanovová